

Izobrazba ribarskih stručnjaka u Slavoniji

Osijek kao centar slavonske poljoprivrede, u poslijeratnom periodu ima veliki značaj. Svi visoki prinosi postignuti su, uglavnom, u ovom rajonu u svim granama poljoprivrede. Ovi rezultati postignuti su zalaganjem radnih kolektiva i malog broja poljoprivrednih stručnjaka, koji su radili sa velikim entuzijazmom, ne gledajući ni na radno vrijeme, a niti na uslove života.

Priučeni radnici radili su na odgovornim mjestima i kako se je sve više pojavljivao sve složeniji rad u proizvodnji, koji je zahtjevao posjedovanje suštinskog znanja poljoprivrednih nauka, pokazala se je potreba za doškolo- vanje zaposlenog osoblja bez prethodnih škol- skih kvalifikacija.

U Osijeku je započela sa radom Visoka poljoprivredna škola, koja je u petoj godini svog postojanja dala privredi već dvije generacije završenih diplomiranih inženjera poljoprivrede ratarskog i stočarskog smjera.

Kao grana poljoprivrede, u slavonskom ba- zenu značajnu ulogu odigrala su ribnjačarstva, jer rezultati koji su postignuti maju i te kako važnu privrednu ulogu. Veliki dio proizvodnje plasiran je na domaće tržište, a oko 50% se izvozi, što predstavlja i te kako važan izvor deviznih sredstava za našu zajednicu.

Prinosi po 1 ha ribnjačarske površine prije 1941. g. bili su oko 500—700 kg. To je bio ek- stenzivan način gospodarenja, što je trajalo sve do 1945. g. Nakon oslobođenja situacija se je potpuno promjenila. U prvim godinama ob- nove zemlje prišlo se je intenzivnom poprav- ku i obnovi porušenih objekata i nasipa, a pa- ralelno sa primjenom tada savremenih agro- tehničkih mjera, nastojala se povećati proiz- vodnja. Trebalo je u ovoj grani stočarstva na- praviti korak naprijed. Slavonski ribnjaci su bili opet, kao i u ratarstvu, stjegonoše. Go- dine 1948. na ribnjačarstvu GRUDNJAK pos- tignut je uspjeh u mrijestu smuda na gnjez- dima i tada je pronađena metoda, koja se da- nas primjenjuje na svim ribnjacima, a ta je od velikog značaja i za otvorene vode, jer su se proizvedena gnjezda ikre otpremala od Ljubljane do Ohrida, a rezultati mrijesta nisu izostali. U proizvodnji šarana ribnjačarstvo GRUDNJAK je ponovo dalo primjer i postig- nut je rezultat, koji je danas prihvaćen kao metod sa izvjesnim nadopunama, ali princip je ostao isti. Godine 1956. prišlo se je inten- zivnom gnojenju, proizvodnji kvalitetnog mla- da i sa 100% gušćim nasadom i intenzivnom hranidbom povećala se je proizvodnja. Rezul- tat je već u prvoj godini pokazao, da je to pravilna orijentacija. Godine 1957., a osobito 1958.g., ovakvim intenzivnim načinom gospo- darenja postignuti su prinosi od preko 1000

kg po 1 ha, u prosjeku, a 1958 g. čak 1180 kg. To su bili pionirski zahvati, koji su pokazali vidljiv uspjeh. Poslije 1958. g. ostali ribnjaci pristupili su tome načinu gospodarenja i ove godine je vrlo malo ribnjaka, koji imaju pro- sjeke spod 1.000 kg/ha, a na manjim površi- nama postignuti su rezultati i preko 2.000 kg/ha.

Zalaganje postojećeg kadra bilo je vrlo ve- liko.

Poslije ovih rezultata, intenzivno gospoda- renje nije se moglo zamisliti bez naučnih pos- tavki i analize proizvodnje. U Zagrebu je, na inicijativu ribnjačarstva Slavonije, pojačan je rad Instituta za slatkovodno ribarstvo, koji na svom objektu u Draganiću analitički proučava tehnološki proces, primjenjuje najsvremeniji način rada i rezultati u 1964. g. na tom objek- tu su vrlo dobri: postignut je prosječni prinos od 1.591 kg/ha.

Na ribnjačarstvu Jelas Polje postignut je 1964. g. rezultat od 1.314 kg/ha, u Grušnjaku 1.212 kg/ha, u Končanici 1.271 kg/ha, u Naši- cama 1.100 kg/ha Poljani 1.093 kg/ha, što sve predstavlja vrlo lijepe i dobre rezultate.

Svi ovi uspjesi na ribnjacima rezultat su is- kustva vrlo malog broja stručnog kadra, a oso- bito visokokvalificiranog kadra.

Imajući sve ovo u vidu, prišlo se je u Osi- jeku, na Visokoj poljoprivrednoj školi, tom problemu vrlo ozbiljno. Ove godine u sastavu predmeta specijalno stočarstvo predaje se kao poseban predmet slatkovodno ribarstvo.

Ako pogledamo kako se je ribarstvo u zad- njih nekoliko godina razvilo i od kolikog je to značaja za privredu Jugoslavije, a stanje viso- koškolovanih kadrova vrlo slabo, onda je to od velikog značaja za rješenje kadrovskih pi- tanja na ribnjačarstvima. Na skoro svim rib- njačarstvima rukovodilac ribnjaka je bio ujed- no i tehnički rukovodilac, koji je pored stru- čno-organizacionih problema rješavao i opća pitanja, građevinske probleme, kao i admini- strativno-financijske probleme.

Poslovanje i finacijski rezultati, i pored ovakvog malog broja stručnog kadra, bili su vrlo dobri. Postojeći stručni rukovodioci rade sa velikim entuzijazmom, često i po 15 i više sati gnevno, i to s razloga, što u toj grani sto- čarstva nema dovoljno školovanih agronoma.

Na svakom ribnjačarskom objektu postoje uslovi za rad trojice i više stručnjaka i za ana- litičku razradu stručnih problema svi imaju dovoljno posla, a rukovodioci će u njima imati dobre suradnike i neće sve ovisiti o jednom čovjeku.

U osječkom kotaru sada na pet postoje- ćih ribnjaka imamo 2.450 ha pod vodom. U perspektivnom sedmogodišnjem planu predvi-

đeno je povećanje na oko 7.000 ha ribnjaka. Izgradnjom kanala Sava-Dunav od Brčkog do Vukovara, sigurno će se stvoriti uslovi za povećanje ribnjačarskih površina, a školovanjem na Visokoj Poljoprivrednoj školi, ribnjačarski kadrovi biti će podmireni na svim objektima. Ovo će sigurno sagledati i organi upravljanja, pa će na svakom ovakvom objektu zaposliti 2-3 mlada inženjera agronomije, koji će tada svoje u školi stečeno znanje upotpuniti kroz praksu i osposobiti se za stručne organizatore proizvodnje.

Na Visokoj poljoprivrednoj školi imaju studenti 34 sata predavanja, 6 sati vježbe i 10 dana efektivne prakse na postojećim objektima, gdje će pratiti sve faze proizvodnje.

U teoretskom dijelu nastave slušaju se slijedeća poglavlja:

1. razvitak ribarstva,
2. morfologija, anatomija i biologija riba,
3. sistematika ribe,
4. voda-kemijska i fizikalna svojstva
5. proizvodnja ribe u ribnjacima - ciprinidnim i salmonidnim,
6. bolesti riba,
7. neprijatelji riba i suzbijanje.

Iz gornjih poglavlja rade se praktične vježbe, i to:

1. iz anatomije i morfologije,
2. sistematike,
3. ispitivanja voda,
4. vođenje proizvodne evidencije,i
5. planiranje i analiza proizvodnje.

Proizvodna praksa je raspoređena kroz cijelu sezonu ribnjačarske proizvodnje, tako da studenti prate cijeli tehnološki proces i to: izbor matica za rasplod i nasadivanje ribe, gnojenje ribnjaka, hranidbe ribe, mrijest, izlov ribe, uništavanje korova i vođenje evidencije, pokusni ribolov i borba protiv bolesti.

U ovim fazama radova studenti rade cijelo radno vrijeme sve poslove kao i ostali ribarski radnici i na taj način stiču potrebno praktično iskustvo u ribnjačarskoj proizvodnji.

Nakon položenih ispita i obavljene prakse, završeni diplomirani inženjeri stočarskog smjera imati će vrlo dobar uvid u ribarsku tehnologiju, biti će vrlo dobro kompletirani znanjem iz te grane stočarstva, kojoj se je do sada na našim visokim školama poklanjalo premalo pažnje.

Kako je to u nekim drugim zemljama, za najbolji primjer služi nam Poljska, gdje postoji posebni fakultet ribarskih nauka, kao i u Sovjetskom Savezu.

U Osijeku, u Poljoprivrednom institutu, osnovan je Odsjek za ribarstvo, koji će vrlo usko surađivati sa školom. Za vrijeme studija, vodit će se briga o svakom studentu koji pokazuje interes za ribarstvo i želju da radi u toj grani stočarstva. Vjerujemo, da će se ovaj vid suradnje između škole i privrede vrlo dobro odraziti u radu ribarskih organizacija, kao i na unapređenje ove grane privrede.

Koliki je značaj ribarske proizvodnje, najbolje vidimo ako usporedimo vrijednost ribljeg i govedeg mesa, što je za naš standard i privredu od velikog značaja: šaranovo meso ima 16—18% probavljivih bjelančevina, 9 do 14% masti, što čini 80—158 kalorija, dok govedina ima 21% probavljivih bjelančevina, 6% masti, što čini oko 142 kalorije. Proizvodnja 1 kg ribe je 40% jeftinija od proizvodne cijene govedine, a po kvaliteti riblje meso vrlo malo zaostaje od govedeg. Koliko to znači za naš standard i prehranu, vidimo i po odnosu cijene mesa prema ribi, a koji je na tržištu u omjeru 2 : 1.

Smatram odu je sve naprijed izneseno vrlo dobro rješenje i da se svrha ovakvog načina izobrazbe kadrova jasno vidi u perspektivi. Uslovi za to postoje, treba ih samo podržati i znati iskoristiti.